

BỘ Y TẾ**CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM****Độc lập - Tự do - Hạnh phúc**

Số: 8685 /BYT-DP

Hà Nội, ngày 28 tháng 11 năm 2014

V/v hướng dẫn lấy mẫu, đóng gói,
bảo quản và vận chuyển mẫu bệnh
phẩm nghi nhiễm vi rút Ê-bô-la

Kính gửi:

- Các Bệnh viện, Viện có giường bệnh trực thuộc Bộ Y tế;
- Các Viện Vệ sinh dịch tễ/Viện Pasteur;
- Sở Y tế các tỉnh/thành phố trực thuộc Trung ương;
- Y tế các Bộ, ngành.

Ngày 05/12/2011, Bộ Y tế đã ban hành Thông tư số 43/2011/TT-BYT về việc quản lý mẫu bệnh phẩm bệnh truyền nhiễm trong đó quy định về việc lấy mẫu, đóng gói, bảo quản và vận chuyển mẫu bệnh phẩm bệnh truyền nhiễm.

Ngày 25/8/2014, Bộ Y tế đã ban hành Quyết định số 3192/QĐ-BYT liên quan đến việc lấy mẫu và vận chuyển mẫu bệnh phẩm nghi nhiễm Ê-bô-la.

Tuy nhiên, theo hướng dẫn của Tổ chức Y tế thế giới (WHO) và Trung tâm kiểm soát và phòng ngừa dịch bệnh Hoa Kỳ (CDC) về việc lấy mẫu, đóng gói, bảo quản và vận chuyển mẫu bệnh phẩm nghi nhiễm vi rút Ê-bô-la, các thao tác này cần được thực hiện theo quy trình nghiêm ngặt để đảm bảo an toàn. Để phòng chống lây nhiễm vi rút Ê-bô-la trong quy trình lấy mẫu và xử lý mẫu bệnh phẩm, Bộ Y tế đề nghị các Đồng chí Giám đốc, Thủ trưởng các đơn vị chỉ đạo các cơ sở y tế trực thuộc thực hiện các nội dung sau:

1. Tổ chức tập huấn, hướng dẫn cho các nhân viên y tế tham gia lấy mẫu, đóng gói, bảo quản và vận chuyển mẫu bệnh phẩm nghi nhiễm Ê-bô-la khi tham gia phòng chống dịch bệnh để thực hiện theo đúng quy trình hướng dẫn gửi kèm.

2. Bảo quản mẫu bệnh phẩm nghi nhiễm Ê-bô-la:

- Bệnh phẩm có thể được bảo quản ở nhiệt độ phòng trong vòng 24 giờ.
- Nếu lưu giữ bệnh phẩm trong vòng 01 tuần thì phải bảo quản ở nhiệt độ 0 – 5°C.
- Nếu lưu giữ bệnh phẩm lâu hơn 01 tuần thì phải bảo quản ở nhiệt độ âm 20°C hoặc âm 70°C.

- Tránh làm đông băng và rã đông mẫu bệnh phẩm nhiều lần.

3. Chuyển mẫu bệnh phẩm nghi nhiễm Ê-bô-la đến các phòng xét nghiệm đã được Bộ Y tế công nhận đủ khả năng xét nghiệm sàng lọc vi rút Ê-bô-la.

Đề nghị Đồng chí Giám đốc, Thủ trưởng các đơn vị triển khai thực hiện./.

Nơi nhận:

- Như trên;
- BT. Nguyễn Thị Kim Tiến (để báo cáo);
- Các Thứ trưởng (để phối hợp chỉ đạo);
- Cục KCB (để thực hiện);
- Trung tâm YTDP các tỉnh/tp;
- Trung tâm KDYTQT các tỉnh/tp;
- Lưu: VT, DP.

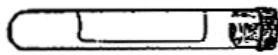
Nguyễn Thanh Long

Quy trình lấy mẫu bệnh phẩm nghi nhiễm vi rút Ebola
(Gửi kèm Công văn số 555/ BYT-DP ngày 28 tháng 11 năm 2014 của Bộ trưởng Bộ Y tế)

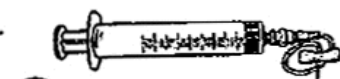
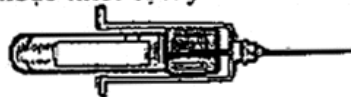
Bước 1: Trước khi vào trong phòng của bệnh nhân, chuẩn bị (phần 1)

Bước 1a : Chuẩn bị thiết bị lấy mẫu máu:

□ Ống nghiệm lấy mẫu máu (ống nhựa đã được tiệt trùng có nút cao su, ống lấy mẫu áp lực chân không). Nên sử dụng ống nghiệm có EDTA.

□ Dụng cụ lấy mẫu (kim tiêm và bơm tiêm), ống lấy máu chân không và dụng cụ hỗ trợ, kim cánh bướm hoặc thiết bị lấy mẫu cánh bướm chân không

□ Dây garô (sử dụng một lần)

□ Dung dịch sát khuẩn: dung dịch cồn 70 độ

□ Gạc vô trùng

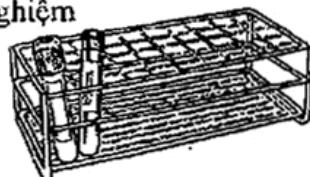
□ Băng dính cá nhân

□ khay để các dụng cụ lấy mẫu máu

□ Giá đỡ ống nghiệm

□ Bút để ghi thông tin lên ống nghiệm

Bước 1b: Chuẩn bị các thiết bị bảo hộ cá nhân

Sát khuẩn tay: Sử dụng dung dịch cồn hoặc

□ Dòng nước chảy sạch

□ Xà phòng

□ Khăn giấy ướt dùng một lần

Trang thiết bị bảo hộ cá nhân (PPE):

□ Găng tay dùng một lần

✓ Sử dụng khi lấy mẫu.

✓ Thay thế nếu găng tay đang sử dụng bị hỏng hoặc bị nhiễm.

□ Bảo hộ chân: Trong phòng xét nghiệm sử dụng giày với đế chống thủng hoặc ủng cao su; Tại thực địa sử dụng ủng cao su hoặc có đế chống thủng và bọc ngoài bằng bao giày dùng 1 lần để tránh tiếp xúc trực tiếp với mặt đất và dịch tiết tồn lưu trong môi trường.

□ Quần áo bảo hộ: áo xét nghiệm liền thân không thấm nước (áo nhái) hoặc áo xét nghiệm dài tay có cổ tay mặc kèm tấm choàng (tạp dề) không thấm nước.

□ Bảo vệ mặt: tấm che mặt hoặc kính bảo hộ và khẩu trang.

HOẶC

Quản lý chất thải:

□ Hộp kín không rò rỉ chứa vật sắc nhọn (kim tiêm)

□ Túi kín, không rò rỉ đựng chất thải lây nhiễm không tái sử dụng (để huỷ) / thu thập dụng cụ có thể tái sử dụng (khử trùng).

Bước 3: Lấy mẫu máu (Phần 1)

Phần 3a: Phòng chuẩn bị.

- ✓ Sẵn sàng túi đựng chất thải truyền nhiễm và hộp chứa vật nhọn chống rò rỉ tại phòng bệnh nhân.
- ✓ Đặt các thiết bị thu gom mẫu ở nơi dễ thao tác.

Phần 3b: Xác minh với bệnh nhân.

- ✓ Tự giới thiệu và giải thích mục đích lấy mẫu.
- ✓ Kiểm tra, đảm bảo lấy mẫu đúng đối tượng.

Phần 3c: Chọn nơi lấy mẫu, tốt nhất là phần nếp gấp khuỷu tay.

- ✓ Xác định vị trí tĩnh mạch.
- ✓ Các tĩnh mạch nổi không cần garô

Bước 3d. Đeo garô quanh cánh tay.

- ✓ Buộc garô khoảng 4-5 đốt ngón tay phía trên khu vực lấy mẫu.

Bước 3e: Yêu cầu bệnh nhân nắm tay để các tĩnh mạch nổi hơn.

Bước 3g: Khử trùng nơi lấy mẫu.

- ✓ Sử dụng cồn 70 độ.
- ✓ Chờ cồn khô trong 30 giây.
- ✓ KHÔNG chạm vào vùng đã khử trùng.

Bước 3h: Khi dùng ống lấy mẫu chân không, đặt ống lấy mẫu vào dụng cụ hỗ trợ.

- ✓ Tránh đưa ống vượt quá vạch giới hạn của phần giữ ống tiêm để tránh việc mở phần chân không.

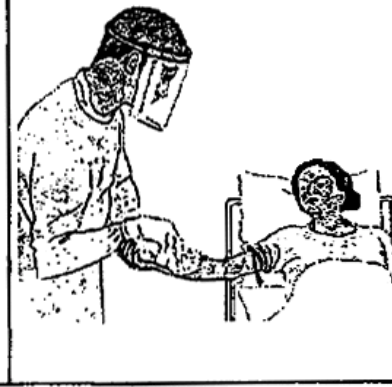
Bước 3i: xác định tĩnh mạch bằng cách giữ cánh tay bệnh nhân và đặt ngón tay cái DƯỚI nơi lấy mẫu

- ✓ KHÔNG chạm vào nơi lấy mẫu.
- ✓ Không đặt ngón tay lên trên mạch máu đang lấy mẫu

Bước 3k: Tiến hành rút máu.

- Đưa kim nhẹ nhàng vào mạch máu với một góc 30 độ.

Bước 4: Tháo bỏ dụng cụ bảo hộ (PPE)

Bước 4a: Tháo găng tay.

1. Cầm vào cổ phía ngoài găng tay của găng đầu tiên và kéo ra.

2. Giữ một găng tay và đưa một ngón tay vào phía trong găng tay còn lại

3. Tháo găng tay từ phía trong, bỏ vào trong túi rác hủy

Bước 4b: cởi bỏ áo khoác

1. Cởi bỏ dây buộc áo

2. Cởi áo từ phía sau từ cổ và vai

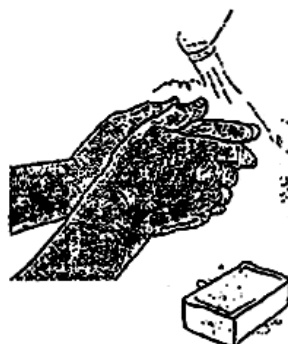

3. Bỏ áo khoác vào túi rác thải chất truyền nhiễm để đem hủy

Bước 4c: Tiến hành khử khuẩn tay

Trong thời gian từ 40 đến 60 giây

Bước 4d: Cởi mặt nạ bảo vệ

- ✓ Cởi mặt nạ bảo vệ từ phía sau
- ✓ Nếu mặt nạ bảo vệ có thể tái sử dụng, đặt mặt nạ vào trong túi rác thải truyền nhiễm để đem đi khử nhiễm.
- ✓ Nếu mặt nạ sử dụng một lần, để vào trong túi rác thải truyền nhiễm để đem đi hủy
- ✓ Lưu ý: nếu mang khẩu trang y tế, tháo khẩu trang y tế từ phía sau, bắt đầu từ nút buộc phía dưới và đặt vào trong túi rác thải truyền nhiễm để đem hủy

Khi tháo bỏ kính và khẩu trang từ phía sau:

- ✓ Nếu là kính có thể tái sử dụng, đặt vào trong túi rác thải truyền nhiễm để khử nhiễm.
- ✓ Nếu là kính sử dụng một lần, đặt vào trong túi rác thải truyền nhiễm để đem hủy.
- ✓ Tháo bỏ khẩu trang bắt đầu từ nút buộc phía dưới và bỏ vào túi rác thải truyền nhiễm để đem hủy.

Bước 4e: Tiến hành khử khuẩn tay. Quá trình kéo dài từ 40 đến 60 giây

LƯU Ý:

- ✓ Đặt tất cả những dụng cụ có thể tái sử dụng vào trong một túi rác thải truyền nhiễm riêng để đem đi khử khuẩn.
- ✓ Khi lấy mẫu từ nhiều bệnh nhân:
 - Người lấy mẫu thay găng tay ở mỗi bệnh nhân.
 - Trước khi tiến hành lấy mẫu ở mỗi bệnh nhân, tiến hành rửa tay
 - Không rửa tay khi đang đeo găng.
 - KHÔNG SỬ DỤNG LẠI GĂNG TAY.

Quy trình đóng gói, vận chuyển mẫu bệnh phẩm nghi nhiễm Ebola

(Gửi kèm Công văn số 865/BYT-DP ngày 28 tháng 11 năm 2014 của

Bộ trưởng Bộ Y tế)

Bước 1: Chuẩn bị các dụng cụ gửi mẫu

(A) Chuẩn bị hậu cần :

- ☐ Xác định tên và số điện thoại và/hoặc e-mail của 1) người chịu trách nhiệm / liên lạc khẩn cấp tại Phòng xét nghiệm chuẩn quốc gia (người này luôn sẵn sàng chờ lô hàng đến), và 2) Người phụ trách về dịch tễ học / nhân viên y tế tại Bộ Y tế.
- ☐ Thông báo cho Phòng xét nghiệm quốc gia và Người phụ trách về dịch tễ học / nhân viên y tế thời điểm chuyển mẫu, thời gian dự kiến mẫu sẽ đến.
- ☐ Kiểm tra tiến độ / thời gian biểu của công ty vận chuyển mẫu.

(B) : Đóng gói mẫu bệnh phẩm

Dụng cụ:

- ☐ Vật liệu có khả năng hấp thụ toàn bộ chất lỏng trong ống mẫu đựng bệnh phẩm chính nếu bị rò rỉ.

- ☐ Hộp chứa chống rò rỉ (lớp thứ 2.)

- ☐ Hộp các-tông cứng (lớp thứ 3) dùng để vận chuyển.

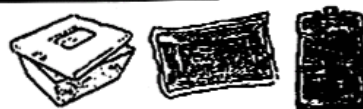
- ☐ Vật liệu đệm (Ví dụ: bọc bong bóng)

- ☐ Băng niêm phong gói bên ngoài (nếu cần)

- ☐ Lớp lót bên trong

Lưu mẫu bệnh phẩm trong tủ lạnh nếu cần:

- ☐ Thùng xốp
- ☐ Gói đá lạnh

Gửi/Vận chuyển:

- ☐ Tên, địa chỉ và số điện thoại người nhận.

- ☐ Bộ câu hỏi điều tra dịch tễ học hoặc danh sách trong đó bao gồm tên bệnh nhân, giới tính, tuổi (ngày sinh), thông tin lâm sàng, triệu chứng, ngày khởi phát, ngày lấy mẫu, loại mẫu.

- ☐ Biểu mẫu điền thông tin của phòng xét nghiệm hay bản mô tả những phát hiện dịch tễ học và lâm sàng chính và các xét nghiệm cần thực hiện.

- ☐ Bút.

(C): Xác định mẫu

Hàng vận chuyển là chất lây nhiễm loại A (là hàng có nguy cơ gây lây nhiễm, có thể gây thương tật vĩnh viễn, đe dọa tính mạng hoặc gây tử vong ở những người khỏe mạnh hoặc động vật):

- ✓ Thực hiện đóng gói theo hướng dẫn của Tổ chức Y tế thế giới (WHO) và Hiệp hội vận tải Hàng không quốc tế (IATA).
- ✓ Không đặt bất kỳ vật sắc nhọn nào trong gói mềm: không có kim tiêm, không kéo, không có lưỡi dao.
- ✓ Thùng vận chuyển có thể được tái sử dụng; nhưng bao bì cần phải được khử trùng thích hợp.
- ✓ Kích thước tối thiểu của thùng hàng chất lây nhiễm loại A là 10cm x 10cm x 10cm.
- ✓ Nhân viên thực hiện đóng gói và vận chuyển mẫu chất lây nhiễm loại A phải có chứng chỉ đào tạo tương ứng theo các quy định hiện hành.

Bước 3: Đóng gói mẫu bệnh phẩm (Phần 1)

Bước 3a. Chuẩn bị hộp vận chuyển bằng cách chèn các lớp lót bên trong vào nó

Bước 3b. Mở hộp chứa chống rò rỉ lớp thứ 2

- ✓ Lựa chọn cỡ hộp chứa phù hợp với số lượng mẫu cần chuyển

Bước 3c. Bỏ vật liệu có khả năng hấp thụ vào hộp

- ✓ Cần có đủ vật liệu hấp thụ để hút toàn bộ chất lỏng trong đồ chứa trong cùng nếu bị rò rỉ.

Bước 3d. Gói đồ chứa trong cùng bằng vật liệu đệm

- ✓ Nếu đóng gói nhiều mẫu, quấn từng ống bằng bọc bong bóng để tránh vỡ.

Bước 3e. Đặt những ống chứa trong cùng vào trong hộp chứa lớp giữa

Bước 3g. Đóng hộp chứa lớp giữa

Bước 4. Đánh dấu và dán nhãn hộp

Bước 4a: Viết tên và địa chỉ trên hộp

- ✓ Tên và địa chỉ người chuyển hàng
- ✓ Tên và địa chỉ người nhận hàng

Tên người gửi

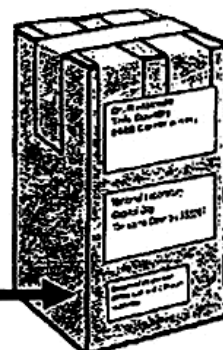
Tên người nhận

Bước 4b. Viết tên và số điện thoại của người liên hệ tại Phòng xét nghiệm quốc gia

Người chịu trách nhiệm phải trực 24/24 giờ để nhận mẫu

Tên và số điện thoại liên lạc của người chịu trách nhiệm tại phòng xét nghiệm

Bước 4c. Dán nhãn chất lây nhiễm lên vỏ hộp

Tên và thông tin người gửi

Dán nhãn chất lây nhiễm cho các mẫu bệnh phẩm chứa chất lây nhiễm loại A.

Bước 4d. Mũi tên định hướng

- ✓ Mũi tên định hướng nằm ở các mặt đối diện của hộp
- ✓ Phải dán khi tổng khối lượng chất lây nhiễm mỗi hộp vượt quá 50 ml.

Mũi tên định hướng

Bắt buộc dán ở các mặt đối diện khi tổng khối lượng chất lây nhiễm mỗi hộp vượt quá 50 ml

Bước 5. Hoàn thiện việc chuyển mẫu

Bước 5a. Liên hệ với Phòng xét nghiệm quốc gia để thông báo việc mẫu đã được gửi đi

Bước 5b. Liên hệ với công ty vận chuyển đến lấy mẫu hoặc chuyển mẫu đến công ty vận chuyển.

Thông báo cho công ty vận chuyển về yêu cầu giao hàng nhanh

Bước 5c. Giữ hóa đơn, biên nhận về việc vận chuyển, theo dõi và lưu trữ ở nơi an toàn trong 2 năm

Nếu có thể, scan và gửi email phiếu theo dõi cho người phụ trách dịch tễ học/nhân viên y tế chịu trách nhiệm điều tra ổ dịch và người chịu trách nhiệm trong phòng xét nghiệm

